

KÜLÜGY-HADÜGY

Budapest, 1914. október 27. SZEMLE I. évfolyam, 44. szám

A szerkesztésért felelős: Dr. Simon Elemér orsz. képv. o Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Népszínház-u. 16

Előfizetési ára: fél évre 8 K, egész évre 15 K. Egyes szám 30 fillér. Megjelenik minden kedden. Telefon: József 51-15

Hadműveleti térkép.

A hadműveleti helyzet.

— Vázlattal. —

(Dr. Sz. L.) Eleitől fogva szent meggyőződésünk volt, hogy ez a nagy hatalmas és dicső hadsereg, melynek népszerűsítésére, ismertetésére a „Külügy-Hadügy” megalakult, még a számbeli leg háromszor akkora orosz hadseregen is előbb-utóbb győzelmet arat. Nem kellett sokáig várunk, hogy szavaink beigazolást nyerjenek s az ellenség látszólagos sikerei kellő értékre súlyedjenek. Hadvezetőségünk bölcs elhatározása, melyet szeptember 11-én Ravaruska-Grodek vonalában vívott csata után alkotott, okos, előrelátó és céltudatos intézkedésnek bizonyult. Északi szárnyunkat akkor tulerő fenvegette, és közel állt a veszély, hogy a Dankl hadsereg s főerők közé betoló orosz erők elszakítják tőlünk az oly merészen operáló Dankl tábornok csapatait. Indokolt volt tehát a visszavonulás egy kedvezőbb terepszakasz felé, hol a terepnyújtotta előnyök a számbeli különbséget kiegyenlítik s a három héten keresztül szakadatlanul harcoló osztrák és magyar csapatok új erőt gyűjthetnek.

Minden úgy volt, ahogy azt vezetőseink tervezte, minden úgy lett, ahogy Conrád előre látta és úgy lesz ezután is, huzódjon a háború bármily soká, az a hadsereg főparancsnokság, melynek Conrád a lelke, mindent lát, hall idejében, mindent kellően értékel, gyors és okos elhatározásokat alkot és kiviszi azokat úgy és akkor, hogy az ellenségnek feleszmélnie és ellenintézkedéseket tennie ideje alig marad. Szeptember 3-án üritettük ki Lemberget, szeptember 8-tól 11-ig vívtunk Ravaruska-Grodek vonalában véres csatát, azután — visszavonultunk, vissza egészen a Chyrow, Przemysl, Losnica, Jaroslau, Sieniawa, Lezajsk városok mellett folydogáló San mögé, anélkül, hogy az ellenség tervünk kivitelét megakadályozni megkísérelte volna.

Nem tudjuk pontosan, hol kapott új erőre működő hadseregünk, mert hadvezetőségünk nem látja még elérkezettnek az időt, hogy részletesen publikálja azt.

De egyszer csak ámulva láttuk, hogy megfordul a kocka. Ő Felsőge legmagasabb nevenapián általános támadó előnyomulás mindenfelől és azóta feltartóztatlan a magyar és osztrák csapatok előnyomulása és annál gyorsabb az orosz erőknek hazájuk határa felé való tömörülése.

Hadműveleteink ezen időszakában

domborodik ki igazán Przemysl fontossága és bizonyul be az az elismerésre méltó hadvezéri előrelátás, mely Przemysl megerősítésében a monarchia védelmének életsükségletét látta. A Przemysl várába beleköltött milliók most hozták meg gyümölcsöző karmataikat. Modern várerődítészetünk kifogástalan volta, a várak megszálló magyar csapatok nagy harci értéke, az orosz körülkarolás dacára, a rendkívül vitézül, makacs elkeseredettséggel harcoló oroszok támadásainak ellenére sikert aratott. A körülzárt Przemysl felszabadult, fel ugyanakkor, mikor a távol nyugaton harcoló dicső szövetségeseink bevették a bevelhetetlennek mondott Antwerpent.

Burgneustetteni Kusmanek Hermann altábornagy neve megvan örökítve a monarchia hadseregének történetében.

A megszálló sereg kiváló értékének biztos ismerete és a saját hadvezéri képességben való öntudatos bizalom jellemzik azon szavakat, melyekkel a vár átadását kérő orosz felszólító-levele Kusmanek Hermann válaszolt: „Herr Kommandant! Ich finde es unter meiner Würde, auf Ihr schimpfliches Ansinnen eine meritorische Antwort zu erteilen. Der Kommandant der Besatzung Przemysl“. Ezt válaszolta Przemysl parancsnoka az október 2-án hadikövet gyanánt hozzá küldött Wandau orosz alezredes utján.

E határozott, erélves visszautasító válaszra indult meg az orosz vehemens támadások özöne, mely október 2-ától teljes tíz napon át minden emberi képzeletet meghaladó elkeseredéssel folyt. Október 2-ától 7-éig megszálló csapataink ismételen kitortek a várból, igen sok foglyot eitettek, míg az orosz támadások az erődnyűvek pusztító tüzeitől kivétel nélkül mind összeomlottak, október 8-án éjszaka érte el az orosz erőlködés tetőpontját, a hiábavaló kísérletek sora a legtöbb áldozatát. A vár délkeleti arcvonalára október 9-én végrehajtott roham is sikertelen maradt, utána megkezdődött a támadó csapatok egyes részeinél a fokozatos visszavonulás.

A Przemysl várát körülzároló vonal először a nyugati részén törött szét, úgy hogy október 9-én már lovasságunk bemehetett a várba. Ezalatt az Orosz-Lengyelországban és Nyugat-Galiciában mindinkább tért nyerő hadműveleteink az ellenséget arra kényszerítették, hogy Przemysl ostromát egyes segrészeknek nyugat felé való kitolásával fedezze. Így jutott öt-hat orosz

gvaloghadosztály Lancut közelébe, honnan azonban visszaveretett a San-folyó felé. És így jutott egy kozák hadosztály és egy gvalogdandár Dynow környékére, honnan rövidesen vissza kényszerült. A Lancut melletti vereség északon és a Dynow melletti kudarc délen, felszabadították Przemysl várát az ellenséges körülzárolás alól s mind több és több csapatunk nyomulhatott a vár környékére, úgy hogy hatalmas erővel támadhattunk a várat keleti arcvonalán még erősen ostromló orosz erők felé. Október 12-én Przemysl tényleg felszabadult. A Lezajsk és Sieniawa felé visszavonuló orosz csapatokból sokan foglyul estek és Jaroslau e napon újra birtokunkba került.

A Przemysltől délre eső területen is mindinkább tért nyert támadásunk, úgy hogy az ellenség hova-tovább csak a vár keleti frontiával szemben tarthatta magát — egyébként a feltartóztatlanul előnyomuló csapataink elől mindenütt visszavonult. Ennél a visszavonulásnál, Losnica közelében, az oroszoknak több hadihídiá leszakadt, vízbe zuhant s a harcosok egész tömege fult a San-folyónak, a hosszas esőzéstől megáradt medrébe. Általában a Przemysltől északra álló orosz erők a San mögé, a keletre s délre levő erők pedig Medyka—Starv-Sambor megerősített vonalába vonultak vissza és azóta e környéken újra véres harcok folynak, véres áldozatok minden talp-alatnyi térrért, elkerülhetetlen áldozatok a biztos kilátásban levő teljes és tökéletes sikerért. Megfordult a kocka . . . meg nemcsak északon, de délen, a vendégszereplésre magyar területre betört orosz erők is visszavomva, már a messze távolba, sőt az Uzsoki—Vereckei—Wyszkowi hágók védelmére küldött osztrák s magyar erők ismét támadó előnyomulásban, élékkel Uroz-Strvi vonalában, előre a Dnyeszter felé.

Vettük a következő levelet:

„Tekintetes Szerkesztőség! A budapesti honvéd kerület vezérkari főnökévé történt kinevezetésem alkalmából a Külügy—Hadügy t. olvasóközönségének soraiból oly sok üdvözlöt kaptam, hogy azokra külön-külön válaszolnom ez időszert teljesen lehetetlen. Tisztelettel kérem tehát, hogy hálás köszönetemet a lap hasábjain tolmácsolni, egyben megemlíteni méltóztatassék, hogy a háború befejeztével a Külügy—Hadügy élére újra visszatérek, irodalmi munkásságomat pedig addig is csak e lap hasábjainak szentelem.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1914. október hó 24-én.

Dr. Szilágyi Lajos
cs. és kir. kamarás, százados.“

A magyar társadalom és a háboru.

Augusztu

fenséges asszony a magyar társadalom háborus iótekonyságának szimboluma, védnöke és őrangvala . . .

Az *Augusztu-vasgyűrű szimbolumában* nevének fenséges varázsa az acélos vasat még az aranyból is nemesebb fémmé kovácsolta. Manapság gyöngéd női ujjak még a hitvestársi hűség arany karikáját is felcserélik a honleánvi hűség szent ereklyéjével. Az Augusztu-vasgyűrű nemes jelszava: aranyat vasért! eltemette a régi hűség és fényűző erkölcsöket. Az arany csak annyi értéke van, amennyi értéket vásárolhatnak rajta a szűkölködőknek, a hadbavonult százvezrek itthon maradt szeretteinek. Amíg férfi szívek acélpáncélja és Manlicherek vasa áll ellent minden poklok kapujának, addig csak a vas lehet ékszere a magyar nőnek. Augusztu őfensége nemes alakia ezt az elvet önzetlenséggel és fáradhatatlan önfeláldozással példázza. Legfőbb *védnöke* minden iótekonysági akciónak, de nem a reprezentálás művészetében, hanem a valóságos iótekonysági munkában oltalmazója, szószólója és segítője a nagy magyar társadalom mai legszebb és legszentebb polgári kötelesség teljesítésének.

Augusztu fenséges asszony már a béke éveiben készült nagy és szent hivatására. Már akkor jelen volt a kór- és operációs termekben, de nem azért, hogy bókóló bókókat halljon, hanem

mint egyszerű, de szent hivatásától megihletett ápoló segítsen a szerencsétlen szenvedőkön.

Augusztu fenséges asszony *őrangvala* a háboruban megsebesült katonáknak. Se éjjele, se nappala. Azóta hogy fenséges férje a harcmezőn küzd hősi bátorsággal és gyermekei családi birtokukon rögtönzött kórházban ápolják a főhercegi udvar vendég betegeit, azóta a fenséges asszony családja a beteg katonák társadalma. De közöttük se reprezentál és nem akar még itt sem *jelen* volt lenni, mert ő mindig és mindenütt *jelen van*, hol az Irgalom, a Gyógyulás és az Ápolás honol. Magas majesztetikus alakját nem fedi a fenségek bibora. Nincs is egyéb ékessége öltözetének, mint az Irgalomnak vörös keresztje.

Ennek a keresztnek jegyében és áldásában ápolja és gyógyítja fenséges hitvesének megsebesült bajtársait. Betegen, fáradtan és szájalmasan kapja őket onnan és egészségesen, erős és bátor szívvel küldi vissza az — Augusztu katonákat.

Képiünk a fenséges asszonyt megsebesült hősök körében mutatja. A betegek maholnap újra — hősök lesznek, hogy helyükben új hősök áldhassák a fenséges asszony szamaritánus ió szívének kifoghatatlan ióságát és kegyességét.

Rüföld.

Küliügyi problémák és a világháboru.

„Ezt a háborut a diplomácia kohójában főzték“: így kesereg egy nagy nyugat-európai orgánus és azt hiszi, hogy e ragyogóan fényes és „eredeti“ igazsággal nemcsak fején találta a szeget, hanem meg is mutatta minden bajnak árkánusát: „ezt a háborut csak a diplomácia lelkiismeretes, szinte emberfeletti munkája fogja befejezni.“

Ugy van! E világháboru nyomán újra szönyegre kerül az általános nemzetközi politikának minden elrejtett, eltitkolt és mégis már igen gyakran feltárt sebe. De nem azért, mert a becsületes fegyverek hátamögött az alattomos célokat megvalósítani vágyó diplomácia settenkedik, hanem igenis azért, hogy e szörnyű katalkl mában végre-valahára elégjen minden nemtelen salak és ártó szenvedély, mely már évszázadok óta fenyegeti Európát a mindent felgyújtó világháboru veszedelmével.

Ott kezdődött a sarajevói hegyek között, hol éppen most teregetik Európa szemé elé a már félig halott Szerbia szennyesét. Aljas, nemtelen és orgyilkos eszközökkel akarták a nagy szerbállam bölcsőjét megásni, hogy aztán az ásott verembe maguk essenek bele nemcsak álmakkal, hanem magával a független és szabad szerb állammal, melynek sírját éppen most ássák vitéz katonáink a Drina mentén.

Ezuttal az örökké égő balkántűzfészék felgyújtotta Európát és ha Anglia nem kalmár érdekektől vezéreltetné politikáját, úgy e tűznek lángjában végre összecsatlanhatna a germánság és a szlávtság örök ellentéte. De mert Anglia is a germán fajnak exponense: ez a világháboru még nem az a nagy háboru, mit már évtizedek óta jósolnak az állambölcsék. Anglia önzése és tehetetlensége még nem engedi meg, hogy a germán német ebben a világháboruban a kultura fáklyáját jó néhány évszázadra kiragadjja a szlávtság karmából. A germánság világhuralmát éppen Anglia akadályozza meg avval, hogy a román kultura félig már tetszalott lárvájába új energiákat ojt ugyanakkor, mikor a jövő rémét, Anglia legtermészetesebb és éppen ezért legkegyetlenebb ellenségét, az északi szlávtságot is támogatja a testvér német nemzet ellen. Ha a rettenetes túlerővel szemben az európai középhatalmak véd- és dacsövetsége csak felgyözelmet arathatna, úgy a germánság világhuralmának problémája se lesz teljesen eldöntve. A béke csak éppen fegyverszünet lesz. Ideig örág tartó, mely után következik a végleges és kegyetlen leszámolás. Ma vagy holnap, de végre valahára el kell dölnie az idegizgató nagy problémának: a haldokló francia világkultura uralmát ki vegye át? A germán műveltség vagy a szláv barbarizmus? Ha a mostani világháboru e kérdés kinzó élet nemhogy letörné, hanem inkább még jobban kiélesítené, úgy egy még szörnyebb világháborunak veszes magvai vetődnek el a véráztatta talajba. Ha aztán a végleges, nagy leszámolás ide-

Német gyarmatok.

I. Kiaucsou.

jén a kifáradt Németország csak fél erővel védelmezhetné a germán hegemoniát, úgy az emberi kulturának halálos döfését az angol perfid politika adta, mely nem nemzeti, — hanem csupán önző kalmár érdekből elárulta a germánságnak — és a mi evvel egy: az európai kulturának ügyét.

Mi azt óhajtanók, ha a szláv-germán probléma már most megoldódnék, amint-hogy igen sokat remélünk e világháborútól. Azt akarnók, hogy a diplomaták kész feleleteket kapnának a véres harcmezőkről minden olyan problémára, melyeknek megoldásában évtizedek óta főtt a feje minden nemzet diplomáciájának. A kard, a szurony, a puská mély sebet üt, de mindig — egyeneset. A csürest-csavarást a fegyverek tusakodása nem ismeri és soha se lehet abban kétség a végeredmény betakarításánál: ki a győztes és ki a legyőzött? Aki győztes, az diktál; aki legyőzött, az kapitulál. A gordiusi csomót is kard oldotta meg és nincs az a bonyolódott diplomáciai csomó, melynek titkos rejtékére rá ne világítana az ágyuk tüze. Ha már világháború: tenger vériolyamával és az emberi fájdalmak oceanjával mossa tisztára és egyenesre ne csak a diplomaták évtizedes aknamunkáját, hanem e háboruban győztes nemzeteknek minden vágyát és aspirációját. A győztes diktáljon, a legyőzött engedelmeskedjék. És aztán: kerüljön sorra a többi nagy és izgató probléma. Ezeket úgy oldja meg a győztes fél, hogy e megoldásból mindenkire áldás fakadjon, a béke áldása, de nem a harcok békéje, hanem a munkás békéje, ki felszántja a harcmezőket és beveti a polgári szorgalom áldásos magvaival.

Ha ez a világháború nemcsak Belgiumot és Szerbiát törli le a térképről, hanem véglegesen megoldja a germán-szláv problémát, kihuzza a keleti kérdésnek mérgezőgát, ledönti az angol világuralom monopóliumát, felszabadítja Lengyelországot és Finnországot; úgy nem hiába ontott tenger vért s könyvet. Ha ez meglesz, úgy e világháború győzteseit felszabadított népek hálalmája rajongja körül és akkor mindenki megéri és átérti, hogy e szörnyű világháború győzteseit felszabadított népek hanem a történelem ítélkező és számonkérő széke zudította a fejünkre azért, hogy a mi küzdelmünkkel és győzelmünkkel váltsuk meg jövő generációk életét és zavartalan békéjét.

Földes Artur dr.

ELŐFIZETŐINK

kívánságára a hadbavonult hozzátartozók hogyléte iránt az illető ezredekhez kérdéseket intézünk, katonaiügyekben tanácsokat adunk.

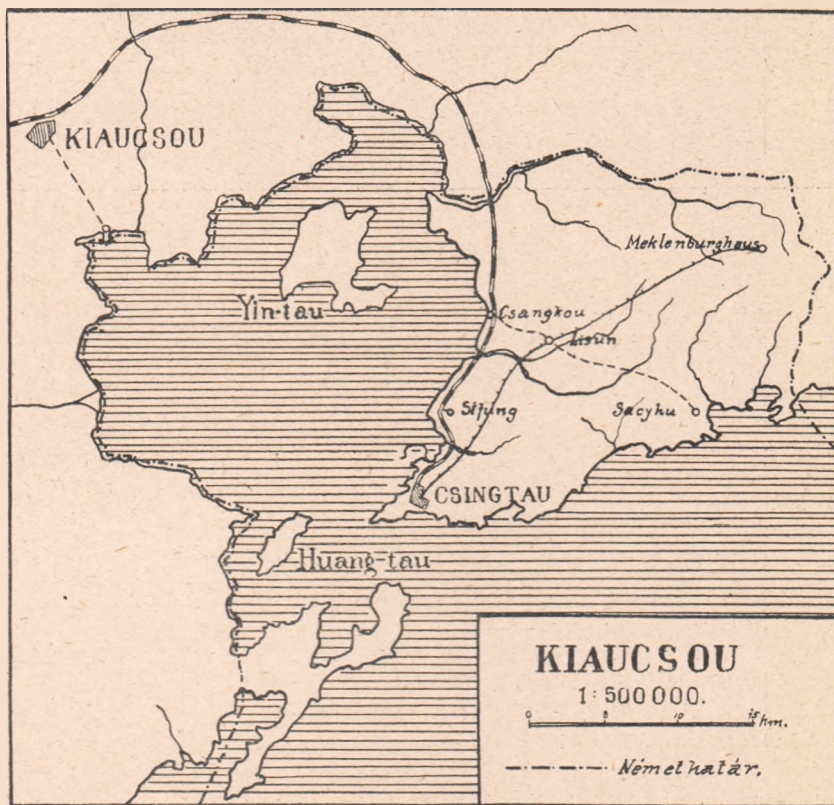
Aki 4--5 előfizetőt gyűjt,

tiszteletpéldányt kap és a Külügy—Hadügy előfizetőit megillető összes kedvezményekben részesül.

Még a háború előtt a japánokat szívesen nevezték a Csendes Ocean angoljainak. És csak most látjuk, hogy mennyire kálíh ez a hasonlat. Az a nemzeti, kihez egész Európa rokonérzete fordult, mikor az oroszokkal felvette és végigküzdötte az a háborút, mely neki kaput nyitott az ázsiai kontinensbe, most álnok módon legnagyobb ellenségével szövetkezve, ellene fordult ama nemes hatalomnak, mely minden hátsó gondolatot félretéve, tárt karokkal fogadta a tanulni vágyókat és kioktatta őket a hadi mesterségben, melyet ezek most ellene használnak ki. A perfid ázsiai Albion; csak-hogy 500 km²-t rabolhasson, a legrutább hálátlanságot követi el.

lenlétét megkivánta, ezek számára is menhelyet kellett szerezni, ahol szűkség esetén kijavítják, szénrel és élelemmel ellátják és esetleg megvédik. De ezt a flottabázist még úgy kellett választani, hogy egyszersmind kapu legyen, a mely mögött gazdag hátvidék áll nyers terményeivel és ipari szűkségeivel.

A választás Kiaucsoura esett, melyet 1897 november 4-én, miután a kínaiak Santung tartományban két németet megöltek, Németország egyszerűen okkupált. 1898-ban jött létre a szerződés, mely a németeknek 99 évre a Kiaucsou-öblöt a benne és előtte levő 4 szigettel, összesen 1112 km²-nyi területet bérbe adta, továbbá vasútépítési és bányászati koncessziókat biztosított Santung provincia területén, melynek gazdag szénbányái vannak. Mivel az 1112 km²-nyi területből 560 km² az öböl vízterületére esik, az egész szá-

Kína sokáig állott ellen a nyugati kultúra ostromának. Csak midőn az 1895-i japán-kínai háború bebizonyította, hogy csak úgy tudja önállóságát megtartani, ha a győző Japán példáját követi, teljesen megnyitotta kapuit. Ekkor minden nagy állam arra törekedett, hogy magának valami kis területet szerezzen, ahol érdekeit megvédhesse és kulturáinak terményeit teriessze.

Mert a fejlődő Kína az európai és amerikai ipari termékek számára nagy és hálás piac lett. Az ország belseje tömegtelen természeti kincset igért, az ország fejlődése pedig a szükséges közmunkák folytán az európai pénz számára kedvező befektetési alkalmakat. Németország hatalmasan fejlődő iparával és nagy tőkéjével jelentős részt kért mindebből. Azért, hogy politikai és gazdasági befolyását biztosítsa, szükségére volt birtokterületre. A fejlődő kereskedelem egy védő hadiflotta je-

razföldi terület tulajdonkép csak 552 km²-nyi. Az egészet 50 km. szélességű neutrális sáv választja el a kínai területtől. A területen vagy 170.000 kínai és kb. 4000 európai lakik.

Hogy azonban, az egyensúly ismeri helyre álljon, Oroszország megkapta a Liau-tung-félszigetet Port-Arthurral, Anglia Vei-hai-vei-t és Franciaország Hainan szigetét Kvangcsu-val szemben.

Kiaucsou öble Észak-Kína legjobb öblének mondható. Csak az újabb korban homokosodott el, úgy, hogy a legtöbb helyen csak 5 méter mély. Mivel pedig maga Kiaucsou városa nem fekszik közvetlenül az öböl mellett, hanem a semleges zónában, a sokkal kedvezőbb Csingtauban kikötővárost építettek a németek, ahol a kormányzó székel. 1910-ben e városban 1400 német, 32.000 kínai és 200 japán lakot. A kultúra munkája óriási volt. Ott, ahol még

két évtized előtt csak néhány rongvos kínai halászkunyhó állt, ott most kőmólók és azon túl hatalmas raktárak és elevátorok állnak.

A kis hadikikötőben páncélos hajókat, nagy dockot és arzenált látunk, ahol kb. ezer munkás dolgozik. A viskók helyén modern palotákat találunk, telefont és csatornázást, továbbá egész sereg jótékonyasági intézményt. Környékének bája és szépsége fűrdőhelyülvé predestinálja.

Maga Kiaucsou városa kb. 40.000 lakosával is kedvezően átalakult. Bár a város már a neutrális zónában fekszik, a németek csak másodsorban részesítették jótéteményeikben. Németország évente 7 $\frac{1}{2}$ millió márkával segítette a kolóniát.

De bármennyire fejlődésképes és így a német kereskedelem és ipar számára hasznos Santung tartománya, főértéke mégis természeti kincseiben relik. Bő és jó minőségű kőszén és vastelepei vannak, ami tekintve a keletázsiai partvidék kőszénben való nagy szegénységét, igen nagy fontosságú. Mielőtt Kinában az európai hatalmak tért nyertek, első dolguk volt, hogy minden kőszén-telepet a legmagasabb áron is megvettek. A kőszén ára ennélfogva oly magas lett, hogy Németországnak az anvaországból kellett itteni szén szükségletét fedezni. Ez mutatta legjobban azt, hogy Kiaucsou mennyire fontos hely, mert csakis a széntelep birtoka biztosítja a német flotta akcióképességét, ami nélkül kereskedelmi érdekeit megvédeni nem tudná. A szén pedig oly nagy mennyiségben van jelen, hogy még a kereskedelemnek is jut. A santung-szén fekete, zsíros, kevés füsttel, szép lánggal égő. Sokkal jobb a japán-szénél és sokkal olcsóbb az angol és ausztráliai szénél, melyet Keletázsia vizein szinte kizárólag használtak. Nincs továbbá sem Dél- sem Keletázsiaiában egyetlenegy hasonló minőségű széntelep sem, mely oly közel fekédné a berakodó helyhez. A leghatalmasabb anthracitbányák Vei-hsien mellett, a Kiaucsou-öböltől vagy 100 km.-re nyugatra vannak, a német Santung-Vasutársaság birtokában. Fontosak még a Posan-i széntelepek. Mindakét helyen a bányászat európai módon folyik és vagy 90 európai és 6600 kínai munkás dolgozik itt. Emellett még igen értékes magnetit-vasérc telepek is vannak itt, melyek már régen virágzó vaskisipart eredményeztek.

Kiaucsou azonban nem lett volna a keletázsiai szén főkiviteli helye, ha egyszerűs mind a közlekedési utakat meg nem javították volna. Kína eme részén a természetes közlekedő utak rosszak, a folyók hajózhatatlanok, a mesterséges utak pedig a lehető legrosszabbak. 1899-ben 54 millió márkával alapították meg a Santung Vasutársaságát. Az engedélyezett vasutvonal 395 km. hosszú volt, Csingtau—Kiaucsou — Veihsien — Csucun—Csi-

nanfü fővonallal és a 39 km.-es elágazással Posan felé. Dacára a boxerlázaadás okozta rombolásoknak, 1902-ben már beérkezett az első szénzállító vonat Csingtauba. Ez a vasut Santung tartomány legnevezetesebb selyem- és ipargéppontjait köti össze Csingtauval.

Már 1904—5-ben 280.000 tonna árut és 70.000 személyt szállított a vasut, míg 1908-ban 487.000 tonna árut és 829.000 személyt és így tovább mind többet. A vasut környékén virágzó földművelés és ipar keletkezett, úgy, hogy Santung tartománva Csinanfü fővárosával rendkívül gyors fejlődésnek indult. A Kiaucsou-öblön át 1909-ben a bevétel 65.464.000 márká, a kiviteli pedig 54.732.000 márká értékű volt. A kiviteli tárgyai főleg szalma, földidő, olaj és selyem, a bevételé pedig gyapotárú, fémárú, cukor, gyufa, petróleum, festékek és papiros volt. A bevétel $\frac{1}{5}$ -e a vasut révén a belföldbe kerül kiosztásra, ahol a vasut a földművelést és ipart és ennek folytán az igényeket és jólétet emelte.

Csingtau előtt rendszeren két páncélos cirkáló állott, melyorsége pedig 4000 ember volt.

Ha már most előbbieken láttuk Kiaucsou fontosságát, megérthetjük, hogy Japán miért üzent Németországnak háborút.

Japán minden tekintetben hasonló Angliához. Szigetország lévén és helyenként túlnépesedve elsősorban iparának és hajózásának fejlesztésére van szüksége. Csak hogy ehhez első szén kell. Az pedig itt nem áll oly bőrségben és oly jó minőségben rendelkezésre, mint Angliában. Japánnak tehát szüksége van Csingtaura és a németek bányá- és vasutvállalatára. Szüksége van azért is, mert közvetlen közelében fekszik és Santung tartománvát, mely közelségénél fogva rá nézve igen kívánatos volna, a német kereskedelemnek szolgáltatnia ki. Utóbbival pedig a japán versenyezni nem tud, már ama nagy ellenszenvnél fogva sem, mellyel a kínaiak irántuk viseltetnek. Japánt pedig az Amerikában újabban létrejövő törvények, melyek bevándorlásukat megszorítják, visszaszorítják a keletázsiai partok felé. Mivel az itteni szereplő európai hatalmak közül 3 Németország ellen küzd, ő is beállt az ellenségek sorába, csak hogy ezt a gazdasági kincsébányát, melyet a németek annyi szorgalommal és áldozattal feltártak, magának olcsón megkaparintsá és esetleg még az Ausztrál-Ázsiai szigetengerben a rég óhajtott flottabázist magának megszerezze.

Csak hogy itt Amerika örökdi.

A harctérről jövő hírek gyakran Kiaucsou bombázásáról szólnak. Ez helytelen. Kiaucsou városát a japánok nem ostromolják, mivel nem német birtok. Csak az öblöt blokkolták és Csingtaut, a német terület fővárosát ostromolják.

A lengyelek nemzeti hadserege.

Dr. Nyáry Albert báró.

Ha előbb nem is, a mostani orosz invázió alkalmával minden újságolvasó magyar megismerkedett a lengyel lövész-íjak hősi seregével. Máramarosban ők voltak haláltmegvető társaink a betörő orosz elleni harcainkban s nekik köszönhetjük elsősorban az elkápráztatóan gyors sikert. Sajátságos véletlene a sorsnak, hogy 1849-ben szintén lengyel önkénytesek fogták fel a határainkon áttört muszály első rohamait, tábornokuk vezérlete alatt.

Nem lesz érdektelen közelebbről megismerkednünk a lengyelek nemzeti hadseregével.

1908-ban az első balkáni krízis alkalmával néhány Galiciában élő orosz-lengyel emigránsnak eszébe jutott, hogy jó volna lengyelekből minden eshetőségre egy olyan sereget szervezni, amely egy orosz elleni háboruban mint azonnal működésbe lépő felkelő-sereg hadba vonulhasson. Az eszme jó volt, de nehezen volt kivihető. A sereget csak Galiciában lehetett toborozni, mert sem Németország, sem Oroszország részéről nem lehetett arra gondolni, hogy a verbuválásra engedélyt adjon. Galiciában pedig a katonának való lengyel elem amugy is a közönségseregben szolgált. Nem volt hát más megoldás, mint az, hogy a sereg magvát azekből a lengyel katonaszökevényekből alkítsák meg, akik Oroszországból desertáltak a sorozások alkalmával. Így alakult meg a „Polnische Freischütz Korps“. A kezdet nehézségei után gyors léptekkel haladt előre az intézmény. A hatóságok legalább is jóindulattal hallgatással nézték a hazafiak agitációit, mert az volt az elterjedt vélemény, hogy az eszme különösen kedves Ferenc Ferdinándnak. Lehet, hogy a boldogult trónörökös csakugyan jóindulattal viselkedett a lengyel szabadlövészek iránt, de közelebbi összeköttetés közte és a hazafias lengyel mozgalom között tulajdonképpen sohasem volt. Természetes azonban, hogy a szabadlövészek nem igyekeztek ezt a legendát szétfeszíteni, amely különös védelmet és nimbuszt kölcsönzött nekik.

Rövidesen a kedvező körülmények között annyira megerősödött az intézmény, hogy működési terét Orosz-Lengyelország területére is megkisérhelte áttenni, természetesen csak titokban, mert hisz szabadságával és életével játszott minden lengyel Oroszországban, akit ilyen konspiráción rajtakaptak volna. Az agitálás szépen folyt a Kongressusi Lengyelországban s bizni lehetett benne, hogy egy orosz háború egy szervezett forradalmi lengyel sereget fog találni mindjárt az első nap, ami stratégiailag rendkívül fontos lehet.

Ekkorra már a „Freischütz Korps“ serege egészen átalakult. Azoknak az ifjaknak tartozására fektette a fősúlyt, akik katonakötelezettségük előtt állanak s a lengyel ifjuság olyan lelkesedéssel állott a zászlók alá, hogy a Jungschützök ezredei bármely percben készek voltak a had-

ba vonulása. Pilsudski József volt a főkomandánsuk és szervezőjük s az ő érdeme, hogy a polgári intézmény később a hadvezetőség részéről is feltétlen elismerésben részesült. Közadakozásból gyűlt pénzen ellátták magukat lassanként mindennel, ami egy harcra készülő seregnek szükséges. Szereztek lovakat a járórok részére, bicikliket a hirszolgálatra, sőt néhány automobilt is. Fegyverek azonban sajnos, csak a kimustrált Werndlekből kerültek ki.

A lövész szervezettel egyidőben Galiciában más katonailag alakított ifjusági intézmények is voltak, ezek között mint a legfontosabb a „Sokol” nevű tornaegyesület. Mikor a trónörökös tragédiája után a krízis kitörőben volt, a lengyel hazafiak sok tanácskozás után a pártok között levő ellentéteket eloszlatván, kimondották azt is, hogy a válságos időre való tekintettel most minden ifjusági egyesületnek tömörülni és közös vezetés alá kerülni kell. A „Sokol” alapon létrejött csapatokat most már csak burkalapjuk különböztetik meg a légióban.

Bár a háboru gyors kitörése megakasztotta a szervezés munkáját, néhány hét alatt milliókat adtak össze a lengyelek, hogy a lengyel nemzeti hadsereg első ezredei megalakulhassanak.

A lengyel lövész-íjak első hírére akkor kapta szárnyra a hír, amikor Mieshow mellett az éj leple alatt megtámadtak ezren egy kozák regimentet s azt nagyrészt megsemmisítették. Aztán mintha misem történt volna, mentek tovább Jdrzejow alá s egy új dicsőség után a kielcei csatába. Ki tudja, hol áll meg a derék ezer fű, ha ekkorra teljesen ki nem fogy az összes hadi készletük.

Fortes fortuna adjuvat, s a legfelsőbb Hadurnak parancsa páratlan kedves módon nyilvánult meg a lengyel íjak seregével szemben. Tanusított vitéségük jutalmául bevették a hadsereg kötelékébe, meghagyva számukra a lengyel vezérelti nyelvet. Egyebekben pedig a hadsereg teljes jogu combattans részének tekintendők a kegyelmes parancs megjelenése óta.

És ennek nyomán felállították a k. u. k. Ersten Polnischen Legion-t, mint a nyugatit Krakó székhellyel, Bazinszki tényleges állományú tábornok vezetése alatt s megkezdték mindjárt a második légió szervezését, a keletiét, amelynek Lemberg lett volna a székhelye. Pietraszkiewicz tábornok volt parancsnokul kijelölve, de Lembergnek ideiglenes megszállása miatt kénytelen volt a Legfelsőbb Lengyel Nemzeti Tanács, amelynek Leo v. b. tan. az elnöke a tervezett szervezetet más alapra fektetni. Most a meglevő és az alakítandó összes légióknak a neve: K. u. k. Polnischen Legionen. Ezzel egyidejűleg személyi változás is történt a vezetésben s a légiók legfőbb parancsnoka lovag Trzaska-Durski Károly altábornagy lett, akit erre a felelősségteljes állásra az uralkodó kegye pozsonyi nyugalmából hívott vissza. Vezérkari főnként Zagorszki működik mellette, akinek helyettese báró Battaglia Roger, az ismert lengyel képviselő és a galiciai gyár-szövetkezetek vezetője, aki kapitányi

rangban szolgál a légiókban.

Egy-egy légió 16,000 emberből alakult s most már a harmadik és negyedik felállítására van folyamatban. A légióban megfelelő arányban minden fegyvernem képviselve van s a tüzérség közlegényei is mérnökök, technikai főiskolásokból áll legnagyobb részét. A tiszték a háboruban azok az egyébként nem hivatásos katonák, akik a béke idején a szervezést és a begyakorlást végezték. Maga Pilsudski József, a Jungschütz intézmény főkezdemenyezője és apostola, ezredesi rangban szolgál s ő volt a vezetője a miechowi győzelemnek is. Mióta a légiók egyenrangban vannak a közös hadsereggel, azóta a tisztjeik is rangban és zsoldban egyenrangúak a hivatásos tisztekkel. A századosságig a kinevezés joga a vezénylő tábornokot illeti, azonfelül a felterjesztés joga az övé. A légiók felszerelése csak a puskák tekintetében nem kifogástalan. Ötféle fegyvert használnak. Az első két légió Manlichereket kapott már s az ő régi Werndl és Kropatschek puskáikat az orosz-lengyelországiak kapják. A németek nagyszámu Mausert is adtak már át a légióknak, akik felhasználják a Krasznik, Typowce és Ortelsburgnál szákmányolt orosz munióit is.

Szeptember végén a lengyel légió egy része, három bataillon (3000 ember), a megfelelő trainnal azt a parancsot kapta, hogy Krakóból Magyarországra siessen. Alighogy a vasutról leszállottak, már a Máramarosba betört orosz katonasággal állottak szemben, mintegy 80 km. hosszú fronton. A lengyel íjak rávetették magukat a gyűlölt ellenségre s hogy olyan gyorsan elhatározó győzelmeket arattunk az oroszok fölött, azt nagyrésztben a lengyel fiúk hősie és katonás segítségének köszönhetjük, akik magának Durski generálisnak vezetése alatt harcoltak. Most feladatukat elvégezve, megint kivezényelték őket Magyarországból, magokkal vevé annak a Truppen Commandó magasztaló napiparancsait, amelyhez a máramarosi harcok alatt be voltak osztva.

A lengyel légiók az osztrák-magyar hadsereg részét képezik ma, bár az orosz főhadvezetőség kijelentette, hogy nem ismeri el őket hadi jog alatt álló ellenfélnek s csak mint franc-tireureókat tekinti. Érthető ez a kegyetlen és embertelen elhatározása a muszkáknak, akik a lengyelekben csak lázadó alattvalókat látnak s a legbiztosabb, hogy álláspontjukon változtasson a mi hadvezetésünk parancsa, amely tiltakozik a lengyel katonákkal szemben való elbánás ellen, kijelentvén, hogy azok combattans elemei a hadseregnek s nem fog használni maguknak a lengyeleknek a tiltakozása sem, amelyet a semleges nemzetek elé terjesztettek. Lényegében ez úgy sem sokat változtat a dolgon. A lengyel legionáriusok úgy sem esnek fogságba, mert inkább a halált választják, mint a megadást. Oroszország embertelen elhatározását azzal mentegeti, hogy a lengyel légiók dum-dum lövegekkel lőnek s azért nem tekinthetők katonai ellenfeleknek. Ezt a vádat csak a rosszakarat vagy a tudatlanság zudíthatja a lengyel harcosokra, akik igazán nem

tehetnek róla, hogy idáig régi rendszerű fegyverekkel voltak kénytelenek a csatákat állni. A Werndl lövedékek azonban, ha nem az acél töltések által okozta sebesedést ejtik is, rosszakarat nélkül még sem téveszthetők össze a művelt nyugot által előszeretettel használt golyókkal.

A légiók főtisztjei, tisztjei és legénység-ügyvédek, művészek, tisztviselők, főiskolai hallgatók, iparosok és gazdákból került össze. Legnagyobb részét tehát egészen intelligens elemekből. Csak így lehet megmagyarázni, hogy az ezredek egymás után való felállításuk után csaknem mindjárt a harcmezőre mehettek — győzni. A lengyelek nemzeti hadserege egyre növekszik a jelentkezőkkel s magából Bécsből 700 legionárius érkezett az ott élő lengyelek fegyverfogatóiból, akik a főváros lengyeljei a saját költségükön szereltek fel teljesen. Budapestrol a napokban indul utnak a második csoportja a légióhoz csatlakozóknak s Svájcól és Lüttichből is nagyszámmal érkeztek jelentkezők. Az Amerikában élő mintegy négymillió lengyel szintén megmozdult már s el is érték az európai partokat az első csapatok, de a katonáknak jelentkezés utazása ma nagyon bizonytalan a tengeren s inkább nagyobb pénzösszegekkel tudnak a tengerentuli testvérek egyelőre szolgálni a hazájuknak.

Orosz-Lengyelország lakossága epedve várja a németek és a mi hadaink előnyomulását, amely a nagyszámu orosz katonaságot némileg kiszorítja a lengyel területről, hogy ennek nyomán az általános felkelés kitörhessen. Legalább 200,000 harcos fog harcra állhatni, akik már nagyrésztben mint íjak is némileg szervezve voltak s aztán nagyrészt kiszolgált orosz hadseregbeli katonák ezek, akik most nem engedelmeskedtek a behívásoknak. A Sieniawa melletti csatában már egy kisebb önkéntes csapat, a Kongresszusi Lengyelországban levő Tomaszow (környékéről) résztvett, amelynek sikerült áttörnie magát a kozák előőrsökon. Ők hozták a hírt, hogy társaik nagy tömegekben várják a harcok idejét s a lublini kormányzásában már össze is gyűltek a lengyel felkelők.

A német hadsereg fokozatos előnyomulása egyre nagyobb területét tisztítja meg Lengyelországnak az orosz katonáktól s a lengyel felkelés ennek az arányában terjedhet. Már egyszer meg is kísérelték nagyjában ugyanezen részek a felkelést, de akkor nem jutottak fegyverhez s a hadi tervet változtató orosz hadsereg ujra visszatérve ezekre a területekre, kegyetlenül torolta meg a mozgalmat. A mostani visszavonulása már végleges lesz az orosz hadseregnek. S a lengyel nemzet nem hiába ajánlja fel most ifjusága virágát és legjobb erőit, jövődjéről határozotak már. A német hadi parancsokat, a jövőt jelölve írják már így alá: kelt a lengyel királyságban . . .

Lapunk egyes példányai a m. kir. államvasutak pályaudvarain is kaphatók.

A perzsa-orosz viszály.

A konstantinápolvi sajtó közvetítésével folyton olv harcokról kapunk hírt, melyek kurdok és oroszok közt Perzsiában folynak. Mindamellett hivatalosan nincs hadiállapot Perzsiában és a két állam még mindig keres alapot a megegyezésre.

A perzsa hadsereg tipikusan keleti. Rendetlenül, csak szükség esetén sorozzák. Különböző államok tisztjei többször megpróbálkoztak avval, hogy európai mintára kiképezzék, de nagyobb eredményt nem tudtak elérni.

Minden kerület vagy minden törzs egy századot állít, melyet saját főnökük vezet. A keresztények és zsidók bizonyos hadmentességi díjjal megváltják a katonai szolgálatot. A *nizam*, vagyis rendes katonaság hivatalosan 79 battalion gyalogságból és 23 táborigyűlésekből áll. Szó van még egy hídász és árkász ezredről is. Csakhogy a valóságban mely csapatok léteznek ezekből, azt nem tudni. Egy battalion 6—800 emberből áll, egy ütegnek pedig 4—8 ágyúja van. A *nizam* gyalogság létszáma kb. 60.000 ember. Ezekon kívül vannak még a törzsek részéről kiállított irreguláris csapatok, melyek összesen vagy 50.000 emberre rughatnak.

Ezenkívül van még egy „kozák hadtest“, melyet orosz tisztiek szerveztek és mely 8 svadronból, egy kis gyalogos battalionból és egy — 6 Krupp ágyúból álló — lovás tüzérségből áll. A hadtest létszáma összesen vagy 2000 ember.

1905-ben a *nizam*-ot 12 divízióra osztották, melyeket „szirdár“-ok (tábornokok) vezetnek. Egy divízió 5—10.000 emberből áll.

1908—9-ben a Creusot-művek 32 7.5 kaliberű táborigyűlése és 16 hegyi ágyút szállítottak. Épp így 10.000 Lebel ismétlődő fegyvert vittek be.

Dacára azonban, hogy a fegyverbevétel minden évben elég nagy volt, a csapatok felfegyverkezése mégis tökéletlen. Ha most orosz és „perzsa“ harcokról szólnak, ezek nem egvebek, mind egyes kurd törzsek lázadásai, melyeknek végső célja rendszeren a rablás. Ilyen fosztogató bandák mindig vannak Perzsiában. Igen sokszor a kormány ellen, mikor az nem is küld ki rendes katonaságot, hanem egyszerűen a szomszéd törzsnek szabad rablást ígérve, adia a lázadás leverésére szóló parancsot.

A mostani harcok az Urzina-körül kurdok lázadásából keletkeznek és

mindaddig kizárólag perzsa területen folytak.

Perzsa fontossága kizárólag geográfiai helyzetében rejlik. Összekötő kapocs India és a Kaukázus meg Kisázsia közt. Amellett jelentős természeti kincsekkel bir. Oroszország és Anglia — kiknek barátsága a legtermészetellenesebb. — együtt igyekeztek megszerezni Perzsiát. A sokszor igen súlyos helyzeteket eredményezett harcok végre 1907-ben ideiglenes befejezést nyertek és 1911-ben megerősítettek. A két állam Perzsiát három részre osztotta és egy részt orosz határ mellett orosz érdekerületnek, az angol határ mellett levő részt pedig angol érdekerületnek nyilvánított. A két hatalom névleg elismerte Perzsa függetlenségét, de szükségességnek tartotta, hogy a pénzügyeket és a közrendet „ellenőrzés“ alá vegye. E célból mindkét állam elég tekintélyes számú katonaságot tart a maga érdekerületén.

Nem csoda, hogy most török befolyásnak engedve, a perzsa kormány követeli Oroszországtól csapatai visszavonását és meg akarja szüntetni a pénzügyi és gazdasági gvamolitást. Ezeket a kívánalmakat azonban Oroszország, mindaddig, míg Anglia megmarad jogaiban, teljesíteni nem fogja. Perzsa pedig csak Törökországtól támogatva tudja a harcot felvenni, önmaga gvenge. A kérdés tehát csakis Törökország hadüzenetével válik aktuálissá. Az egyes kurd csapatok felkelése pedig nem bir lényeges befolyással a politikai állapotokra.

Kérdzősködések.

Előfizetőink kívánságára a hadbavomultakról szívesen kérdezősködünk és összeköttetéseinknél fogva a legrövidebb idő alatt választ adunk.

Sz. J.-né Budapest. Kedves férjének nincs semmi baja és ma is századparancsnok a 6. honvéd gyalogezredben.

B. T. Budapest. A kérdezt egvén jó egészségben van és Mitrovicán teljesít őrszolgálatot.

T. J. Budapest. K. tüzér alezredes felől még nem érkezett válasz.

Cs. D. Zsáka. Cs. M. honvéd százados az északi hadszíntéren hőiesen harcol; ő is Przemysl védőcsapataihoz tartozott és az ő levelei valószínűleg a vár körülfalazatása miatt késnek.

K. A.-né, V. J.-né, N. K.-né urasszonyok és Dr. M. L. Külön levélben válaszoltunk.

Elesett hősök.

(A 27—32. számú jegyzékek alapján.)

Bukowski Frigyes zls 87gye 7szd
 Deutsch József hpd 77gye 9szd Olmütz 1884
 marienbergi nemes echoi Eccher Henrik
 őrn 35Lgye
 Engel Gusztáv hdgy 87gye 5szd
 Erben József hdgy 38Lstgye 4szd
 Fiala Emánuel hdgy 77gye 3szd Gross-
 Meseritsch 1890
 Fried Dávid hdgy 51gye
 Hibler Ede szds 87gye 9szd
 Kessler Miksa szds 87gye 11szd
 Komárek Ferenc hdgy 38Lstgye 10szd
 Kregar József szds 87gye 8szd
 Kürner Rudolf hdgy 87gye 8szd
 Langer Róbert katonai élelmezési járulnok
 kat élelm rakt Bécs
 Lenecek Jaroslav őrn 87gye
 Marcian Ernő hdgy 76gye 15szd
 Melms Károly hpd 87gye 7szd
 Novotny Alajos főh 10hte 1üt
 Ogorelec Alajos szds 87gye 5szd
 Pavlicek Róbert főh 35Lgye
 Perco Viktor főh 87gye 6szd
 Petr Vencel hdgy 87gye 6szd
 Popper Tibolt hdgy 38Lstgye gpog
 Reimer Vilmos szds 43hgye hadosztály
 Rudmann Milán főh 55gye
 Rydl Vilmos hdgy 38gye 11szd
 Smolak Vladimír hdgy 77gye 11szd Bécs
 1884
 hohnai Statkiewicz Kelemen főh 35Lgye
 Stemberger Hermann főh 87gye 5szd
 Stempl Ferenc hdgy 38Lstgye 12szd
 Stóhr János hdgy 76gye 15szd
 Toplak Ferenc főh 87gye 3szd Pettau 1888
 Wachtel Vencel hdgy 38Lstgye 9szd
 Wawra Henrik hpd 87gye 5szd
 Zaiser Ernő hdgy 35Lgye
 Zilz Lothár hdgy 87gye 8szd
 Base Jarosláv hdgy 4bhgye
 Basár Károly 11Lstgye 4szd Jicin 1880
 baróthi Bede Zoltán szds 34gye 11szd
 Bencze Rezső hdgy 5hgye 11szd
 Braun Odön hdgy 5hgye 9szd
 Büchner Ernő hdgy 22táe 3üt
 Flesiariu Miklós hdgy 83gye 7szd Prázmár
 1894
 Fon József hpd 4bhgye
 Grellmann Ernő zls 19gye 9szd
 Hlinka Antal zls 102gye 4szd
 Hódosi Géza zls 5hgye 11szd
 Kriesche József hdgy 11Lstgye 4szd Leipa
 1876
 Lányi Akos hdgy 34gye
 Lindner Róbert zls 34gye 12szd
 Nemenz Gusztáv szds 4bhgye
 Németh Sándor zls 34gye 14szd
 Novák Alajos hdgy 83gye 16szd
 Nuléci Károly szds 4bhgye
 Pichler Kurt zls 39táe pót áüt
 Plavsic Dusan zls 4bhgye
 Steiner Vilmos hdgy 11Lstgye 2szd Cinéves
 1880
 Tóth László dr hdgy 5hgye 6szd
 Böhm Ernő hdgy 14gye 5szd
 ehrwalli Bürló Antal lovag szds 1 tiroli
 csász vade 10szd
 Cadill Ferenc hdgy 35Lstgye 16szd
 Dollinger Jenő dr hdgy 19hgye
 Fischer Rudolf szds 14gye 4szd Maffersdorf
 1877

Grum Henrik szds 14gye 1/14 gpog Arnoldstein 1875
 Haritz Ferenc dr zls 1 tiroli csász vade 11szd
 Hausenblas Károly hdgy 14gye 1szd Modlan 1883
 Janout Lipót hpd 14gye 5szd
 Kleszkó Ottó alezr 19hgye
 Kratochvil Vladimir szds 2bhgye
 Lechner Rudolf hpd 1 tiroli csász vade 11szd
 Maturi Guidó hpd 1tiroli csász vade 1szd
 Mihálffy Jenő szds 19hgye
 Patsch Miksa hdgy 1 tiroli csász vade 8szd
 Pollak Ferenc hdgy 6Lstgye 11szd
 Pribis István főh 7hgye 3szd
 Pollák Ferenc hdgy 6Lstgye 11szd
 Pribis István főh 3szd
 Reichart Ferenc hpd 1 tiroli csász vade 11szd
 Schaufier Albert szd 2bhgye
 Schmidt Valér főh 19hgye
 Schreyer Ede főh 14gye 2szd Bécs 1882
 Subak Károly hdgy 35Lstgye 15szd
 Swoboda Adolf örn 35Lstgye 5szd
 weilbergi Weilenbeck Károly lovag 14gye 1szd Rovigno 1872
 Zeuker Ferenc hdgy 6Lstgye 11szd

Borsi Ferenc hpd 83gye Komárom 1891
 Bukowsky Ernő hpd 49gye 3szd
 Erdősi Dániel szds 5gye 9szd Djakova 1880
 Földényi Mihály szds 5gye 2szd Arad 1880
 Frankl Lajos dr hdgy 5gye 16szd Mátészalka 1887
 Garay László főh 5gye 13szd Budapest 1890
 Hazay Ernő főh 1Lstgye 6szd
 Hofer Károly hdgy 3Lgye 10szd
 Holz Ferenc hdgy 3Lstgye 12szd
 Homér László hdgy 5gye 11szd Miskolc 1883
 Hoyer József szds 8gye 7szd
 Hreblay Kálmán hdgy 5gye 15szd Temesvár 1882
 Laadt Ferenc hdgy 49gye 4szd
 Lazaroiu János főh 5gye etörzs Szászváros 1885
 Lemerz Adolf szds 8gye 15szd
 Lengyel Kamilló hpd 85gye
 Militzer Sándor hdgy 5gye 4szd Czeke 1886
 Nittner Ferdinánd szds 10gye
 Procházka Rudolf zls 10gye
 Sauer Rihárd dr hdgy 10gye 7szd
 Schmeigl Szaniszló hdgy
 Teltschik Rihárd örn 10gye
 Ursace Gábor hdgy 5gye 1szd Oroszborgó 1889
 Völgyessi (Weisz) Zsigmond hdgy 5gye 15szd Leszete 1885
 Wagner Adolf hdgy 10gye
 Zehak Adolf szds 10gye

rechtenbergi Ambros Janusz zls 31táe 1üt
 Czegka Sándor hdgy 12Lstgye 12szd
 Ermich Uároly főh 16Lstgye
 Gerlich János hdgy 40gye 1szd Frankstadt 1881
 Grünberger Ernő hdgy 38gye Trebitsch 1886
 Gyarmaty István zls 2hhe
 Halász Miklós szds 3hhe
 Hampl Károly zls 40gye 15szd Dobric 1884
 Stahlbergi Holl Albert hpd 28tvad zlj

Hoschek Ferenc hdgy 16Lstgye Brünn 1870
 Kiss Pál hdgy 38gye Miskolcz 1894
 Kulifay Andor főh 3hhe
 Langfelder Artur dr törzsorvos 34 gyhadosztály parancsnokság
 Laufer Ede hdgy 38gye Budapest 1884
 Leist András szds 28tvad zlj
 Mokry Jenő szds 3hhe
 Rossmannth Ferdinánd örn 86gye törzsosztály parancsnokság
 Sebök Gyula főh 2hhe
 Sukenik Alb'n hdgy 16Lstgye Katharein 1882
 Scharf Bertold szds 19hgye 2szd
 Szmik Zoltán hdgy 7hte Kemenczepatak
 Török János hdgy 28tvad zlj
 Tuskán Engelbert főh 95gye 9szd
 Tutta Ottó hdgy 2bhgye 13szd
 Winternitz Róbert hdgy 12Lstgye 12szd

Bálint Flórián szds 6hgye 12szd
 Benda József hdgy 19Lstgye 5szd
 Danzinger Károly alezr 6hgye 3szlpar
 Dimitrievics Milán főh 6hgye 1szd
 Hackl Ferdinánd hdgy 28Lstgye 5szd Klosterneuburg 1878
 Jelínek Sándor hdgy 19Lstgye 8szd
 Kalabb Viktor szds 52gye 5szd
 Kamaryt Ferenc dr hpd 23gye 13szd Lischau 1887
 Kragura Károly hdgy 19Lstgye 15szd
 Lilleg Ervin hdgy 27gye 8szd
 Lopatyusky Leon zls 19Lstgye 7szd
 Marvánék Ferenc hdgy 28Lstgye 7szd Kanic 1880
 Pohl Oszkár hdgy 28Lstgye 4szd Smichow 1879
 Reimer József főh 28Lstgye 6szd Leitmeritz 1865
 Strache Adolf főh 27gye 5szd
 Scheible Ottó szds 76gye törzs
 Schmidt Károly hpd 14táe
 Székely Jenő zls 6hgye 12szd
 Tisch Vilmos szds 27gye 8szd
 Unterstab Ferenc hpd 27gye 6szd
 Winter Rudolf hdgy 28Lstgye 6szd Bilin 1876
 Writzl Antal szds 27gye 3szd
 Zeller János hdgy 27gye 8szd

A Külügy-Hadügy a sebesülteknek

Amióta a világháború megindult, joggalta tha számot általában közérdeklődésrelapunk minden egyes cikke. De tán a háború körül felvetett problémáknak leghálásabb olvasói mégis csak azok, kik könnyebb-súlyosabb sebesüléssel egy időre visszaérkeztek a harcterről. Akik a grandiózus színjátéknak csak statisztái voltak, izgatott várakozással és mohó tudásvágygal akarják megismerni a nagyszerű tragédiának hatalmas rohamát és végtelenül érdekesítő részleteit. Hogy katonáink a *Külügy-Hadügy* hasábjairól ismerjék meg hőstetteiknek bekapcsolását a világtörténelemben, lapunk kiadóhivatala eddig 10,000 lappéldányt bocsájtott a sebesültek rendelkezésére.

Vörös Kereszt diszjelvény.

Ő cs. és kir. apostoli Felsége augusztus hó 17-én kelt legmagasabb elhatározásával a Vörös Kereszt körül szerzett érdemek elismeréséül legkegyelmesebben diszjelvényt alapított.

A diszjelvénynek három fokozata van:

1. A Vörös Kereszt érdemcsillaga.
2. A Vörös Kereszt I. osztályú diszjelvénye.
3. A Vörös Kereszt II. osztályú diszjelvénye.

E diszjelvényhez még diszérem is csatlakozik, amelynek 2 fokozata van:

1. A Vörös Kereszt ezüst diszérme.
2. A Vörös Kereszt bronz diszérme.

A diszjelvény adományozható mindazoknak, kik Magyarországon és Ausztriában működő Vörös Kereszt körül békében vagy háborúban érdemeket szereztek. Háborúban szerzett érdemek elismeréséül a diszjelvény hadiékítménnyel is adományozható.

A diszjelvény 1. és 2. fokozatát Ő császári és apostoli királyi Felsége a V. K. védnökhelvettesének előterjesztésére adományozza; míg a 3. fokozatnak, valamint a diszérem két fokozatának adományozására Ő császári és apostoli királyi Felsége nevében a V. K. védnökhelvettese van felhatalmazva.

Az érdemcsillag zománczott ezüstkereszt, melynek szárai közt, a találkozás alkotta négy sarokból sugárzó ezüst kékék törnek elő. A keresztben, melynek külső szárszélei kifelé hálóznak, fehér alapon hasonló alakú kisebb vörös kereszt látható. A kereszt fehér és kerek középpajzsában a genfi kereszt mintájára zománcos vörös kereszt ékeskedik. A középpajzs alsó szélén „Patriae ac Humanitati“ felírás olvasható. A kereszt szárai hátul olyanok, mint elől: a hátlap középpajzsán fehér alapon az „1864—1914“ évszámok vannak. Az érdemcsillag 69 mm. magas, 56 cm. széles s ugyancsak 56 mm. a kékék átmérője. Az érdemcsillag a jobb mellre tűzve viselendő.

Az I. és II. oszt. diszjelvény a sugárkékék ~~hátul~~ úgy alakban mint kivitelben teljesen olyan, mint az érdemcsillag.

Az I. osztályú diszjelvény 56 mm. magas és 46. mm. széles. A II. oszt. diszjelvény 45 mm. magas és 37 mm. széles.

Az I. osztályú diszjelvény 50 mm. széles, kettős keskeny sötétvörös vonallal szélezett fehér szalagon nyakban viselendő; a másodosztályú diszjelvény ugyanilyen, de csak 37 mm. széles szalagon a bal mellre tűzendő.

A diszérmeek tojásdad alakúak, 44 mm. magasak és 36 mm. szélesek. Az előreszen két stilizált angol fehér zománcpajzsot tart benne a genfi vörös keresttel; alul az érem szélének mentén a „Patriae ac Humanitati“ felírás olvasható. Az érem hátlapján csupán az „1864—1914“ évszám látható.

A diszérmeek a II. osztályú diszjelvény szalagján bal mellen viselendők.

Nők ugy az I. és II. oszt. diszjelvényt, mint a díszéremet az előírás szerint csokorba kötött szalagon viselik.

A hadi ékítmény: zöld zománcos tölgylevélkoszoru.

A diszjelvény és díszérem kicsinyített alakban is viselhető; a díszérem szalagja azonban külön fel nem tűzhető.

Az érdemcsillag, valamint az I. oszt. diszjelvény tulajdonosai Ó császári és apostoli királvi Felsége által aláírt, a II. oszt. diszjelvény s a díszérmek tulajdonosai pedig a védnökhelvettes által aláírt oklevelet kapnak.

A diszjelvények és díszérmek adományozásakor a következő díjak fizetendők a Vörös Kereszt javára:

az érdemcsillagért 1500 korona,

az I. oszt. diszjelvényért 500 korona,

az II. oszt. diszjelvényért 100 korona,

az ezüst díszérem után 20 korona,

a bronz díszérem után 10 korona.

A diszjelvények a tulajdonos elhalálása után visszaszolgáltatandók; a díszérmek az örökösök birtokában maradnak.

A büntető törvénynek az érdemrendek és diszjelvények elvesztését illető intézkedései a Vörös Kereszt-diszjelvény és érem tulajdonosaira is hatályval bírnak.

A diszjelvényre és díszéremre vonatkozó összes ügyeket külön e célra alkalmazott közegei által a védnökhelvettes intézi.

A monarchia területén működő bármely Vörös Kereszt egyesület olyan támogatója, ki a V. K. céljaira évente 50 koronát vagy egyszerűen 1000 koronát fizet, folyamadhatik a II. osztályú diszjelvény adományozása iránt, azok, akik akár egy összegben, akár három évenként részletben 300 koronát fizetnek, a Vörös Kereszt ezüst díszérméért, végül azok, akik évente 5 koronát vagy egyszerűen 100 koronát fizetnek, a bronz díszérméért folyamadhatnak.

A díszérmek adományozásakor befolyó összegek annál a Vörös Kereszt Egyesületnél maradnak, amelynek céljaira befizették. Minden egyéb összeg, valamint az adományozási díjak a védnökhelvettes rendelkezésére állanak, ki ebből az összegből külön alapot avított a Vörös Keresztnek háborus időben való működése javára.

A II. oszt. diszjelvény, valamint a díszérmek adományozása iránti folyamadványok a Vörös Kereszt Egyesületnél külön e célra kapható nyomtatványokon a védnökhelvetteshez intézendők.

*

Ő Felsége a Vörös Kereszt diszjelvényt a genfi konvenció létrejöttének ötvenedik évfordulója napján alapította. Csodás véletlen, hogy ez áldásos intézménynek félszázados jubileuma éppen összeesik a Vörös Kereszt nagy próbatételével. A háborunak borzalma még sohasem dühöngött annyira, mint éppen most. A Vörös Kereszt, hogy a több ezer kilométeres csatatereken mindenütt szent jelvényét kitzhesse és sebesült hőseinknek gondos ápolást és biztos

gvöggyulást nyújthasson; rá van utalva az adakozó jó szívek önkéntes adójára. A magyar társadalom eddig is teljesítette kötelességét, de a világháború még ennél is többet követel. Aki a Vörös Keresztnek nemes intencióit nagyobb összeggel honorálja, annak érdemét a királvi kegy kitüntető sugara is meghálálja.

Hisszük és reméljük, hogy nemsokára az emberszeretet glorifikációja: a Vörös Kereszt diszjelvénye sok magvarnak me" fogja díszíteni.

Világháború.

(Az előzményeket tartalmazó augusztus 30., szeptember 24., 28., október 8., 12. és 20-iki számokat példányonként 20 fillér postaköltség ellenében megküldi a kiadó-hivatal.)

A diplomáciai események naplója.

Október 14.

Az amerikai Vörös kereszt segélyexpedíciója Bécsbe érkezik.

Délafrikában fölkelés támad, mely a németekkel rokonszenvez. Maritz bur ezredes csapataival az angol zsoldosok ellen indul. A kormány egész Délafrikára kiterjeszti a hadijogot.

Október 15.

Horvátországban betöltik a cyril írás tanítását; Szerém-, Lika-Krbava-, Modrus-Fiume-, Belovár-Körös-, Verőcze- és Pozsega-megyék lelkészei az anyakönyv vezetéstől eltiltatnak.

Buxton fivérek, ruszofil agitátorokat Bukarestben súlyosan megsebesíti egy ifjútörök merénylő.

Portugál Kongóban a hadijog lép életbe. Kína és Japán között igen feszült a diplomáciai viszony.

Október 16.

A monarchiában kihirdetik az 1878—1890. évfolyambeli, I. korosztályú népfölkelők pót-bemutató szemléjét.

Az olasz admirális, tekintettel az aknaveszélyre, beszünteti a hajóközlekedést az Adria összes keleti kikötői felé, kivéve Veneciát és Triesztet.

San Giuliano márki, olasz külügyminiszter meghal.

Angliában 160.000 belga menekült és 2500 sebesült belga katona tartózkodik.

A Németalföldre menekült belgák számát összesen 600.000 főben állapítják meg.

Anglia hadihajókat kér Portugáliától; a portugál parlamentet összehívják, hogy tanácskozzék e kívánság felett.

Limpus angol tengernagy, a török flotta előbbi parancsnoka, az orosz Fekete-tengeri flotta szolgálatába állott. Az angoloknak elárulta a Dardanellákban levő aknák helyét, ami azok helyének megváltoztatását tette szükségessé.

Több indiai városban angolelles mozgalom tör ki.

Arábiában angolelleses röpiratok jelennek meg.

A Panama-csatornán egy Culebránai keletkezett földcsuszamlás megakasztja a közlekedést.

Október 17.

Londonban és más angol városban súlyos sérelmek érik az ott megtelepedett magyarokat, osztrákokat és németeket.

Az angol admirális 1000 fontot ígér minden olyan értesítésért, amely lehetővé teszi az ellenséges hajók elfogását vagy elpusztítását és 200-at olyan értesítésekért, amelyek nyomán e hajókat üldözőbe lehet venni.

A Saloniki—Üsküb vonatösszeköttetést megszüntették, a Gewgheli melletti Vardáhidat és a Wodona melletti hidat állítólag felrobbantották és így Szerbiának nincs többé összeköttetése az Égei tengerrel.

Az angolok 120 egyiptomi hivatalnokot elmozdítottak, 200 egyiptomi tisztet a hadseregben eltávolítottak és álltóiag az egyiptomi hadsereg egy részét, kb. 15.000 embert Franciaországba szándékoznak küldeni.

A Somáliföld muzulmánjai föllázadtak az angol uralom ellen és Berbera (a gyarmat fővárosa) összes angol tisztjeit foglyul ejtették.

Indiában is föllázadtak egyes muzulmán törzsek, kik ellen Anglia sorcsapatokat küldött.

Október 18.

Salandra olasz miniszterelnök, ki egyuttal a külügyek vezetője is, kijelenti, hogy Olaszország főirányelvei változatlanok.

A román koronatanács Ferdinánd király elnöklése alatt kijelenti, hogy az eddigi semleges politikához tovább is ragaszkodnak.

Október 19.

Kína protestálására kijelenti Anglia, hogy nincs módjában szövetségesét, Japánt befolyásolni a német Santung vonat megszállásában.

Október 20.

Bulgária vegyes-bizottság kiküldetését ajánlotta Szerbiának a Strumicza kerületben (Macedónia) előfordult kegyetlenkedések megvizsgálására. De Szerbia elutasító választ ad.

A hadi események naplója.

Október 14.

Csapatunk a Kárpátok vidékén, Wyszok és Skole alatt állnak.

Starasol megerősített magaslatait megszállják csapatunk, valamint a Straviaztól északra eső magaslatot. Sary Sambor elleni támadásunk tért nyer és az ütközetek elnyulnak a San torkolatáig.

Brüggét németek szállják meg.

Francia támadások a német jobbszárny ellen (Albertnél) kudarcot vallanak.

Svájci jelentés szerint a német nehéz tüzérség megkezdte a Belfort előtti erődök bombázását.

Sundgauban (Baseltől nyugatra) áll a harc.

Antwerpenben gazdag zsákmányt aratnak a németek.

A belga hadsereg maradványát Ostendéből Angliába viszik.

London remeg a Zeppelinektől. Bankok és áruházak biztosításokat kötnek ellenük.

A japánok megszállják Csimaufut, a Santung vonat (Német-Kiaucsou) végállomását.

A kínai csapatok visszahúzódnak.

Október 15.

Máramarosban visszafoglaljuk Rahót, a Fekete-Beszterce völgyében Rafailovát.

A Rahónál elsáncolva volt oroszok Bilinbe vonulnak vissza.

Az élen, Sary-Sambortól a Sán-torkola t'g tovább áll a harc.

Francia támadások Reimstől északnyugatra visszaveretnek.

Németek megszállják Ostendét.

Egy német torpedó elsüllyeszti az Északi tengerben „Hawke” angol védett cirkáló.

Délafrikában a németekkel rokonszenvezo Maritz ezredes bur csapatai összeütkeznek a kormányhú csapatokkal. Miért is a rhodesi kontingens, mely már Anglia felé utrakezésen állt, visszatartatik.

Október 16.

Csapatunk elfoglalják a Strary Sambortól délkeletre és Podbuztól északra fekvő magaslatokat, elnyerik a Synowuckótól északra eső magaslatot és Wyszkownái megverik az ellenséget.

Az Ivangorod-Kosienicéből eredő támadásokat visszaverik a németek.

Német repülő bombát vet a francia főhadiszállásra, mely Poincaré elnök és Joffre generalissimus közelében hull a földre.

Brüggében és Ostendében gazdag zsákmányt aratnak a németek.

„Oszkár II.” (4.650 t) svéd hajó aknába ütközik.

Október 17.

Strwiaz-folyó mindkét partján közeljut támadásunk az ellenséghez.

Orosz támadási kísérletek véresen visszaveretnek.

A Wiszkovtól északra megvert ellenség üldözése tovább tart. Csapatunk Lubienicéig, az Orowtól északra fekvő magaslatokig és Urozig előre hatolnak.

Przemyslnél kb. 40,000 embert vesztek az oroszok.

A német csapatok Lyckig előnyomulnak. Varsónál és tole délre tovább tart a harc.

Capo d'Ostró közelében csetepaté fejlődik „Waldeck-Rousseau” (14,000 t.) francia cirkáló és flottánk néhány kis egysége között. Ahogy tengeralatti naszádjaink megjelennek, a tengeren feltűnt francia zöm visszahúzódik.

A francia kormány elrendeli a francia repülőgépek visszatérését Párisba, hogy megküzdjenek a sok bombavető német repülőgéppel.

Az orosz kormány a német tengeralattjáróktól való félelmében elzárja keleti-ten-

geri partvidékét az 58. fok 50. p. északi szélességtől északra és a 21. fok keleti hosszúságtól (Greenwich) keletre, valamint a Rigai tengeröböl és az Aland-szigetek bejáratát.

„S 115”, „S 117”, „S 118” és „S 119” német torpedónaszádok, miután „Undated” angol cirkálóval és négy torpedórombolóval dicsőségesen megküzdöttek, a holland part közelében elsüllyednek.

Német cirkáló tönkreteszi a Csibut-Addis Abeda vasutvonalat és a francia Somaiföld telepítvényeit.

Október 18.

Közép-Galiciában elfoglalják csapatunk Magiera magaslatot és Myn'ecnél rohamtávolságig, Przemysltól keletre pedig Medyka magasságáig viszik előre támadásukat. A Sary Sambortól délre fekvő magaslatok ellen intézett orosz támadások véresen visszaveretnek.

A Stryj- és Swica-völgyekben győzelmesen haladunk előre. Jaroslawnál átlépi csapatunk a Sant és visszaverik az orosz előretöréseket.

Egyesült osztrák-magyar és német csapatok egy nagyobb orosz lovastestet Sochaczewnél visszavetnek (Varsótól nyugatra).

Néhány portyázó osztrák-magyar torpedó jármű eredményesen bombázza Antivárit.

Lille mellett erős veszteséggel veretnek vissza a franciák támadásai.

„E. 3” (790 t.) angol tengeralattjárót az Északi-tengerben elpusztítják a németek.

Október 19.

Stryj, Körösmező és Szereth birtokunkban.

Közép-Galiciában elfoglalják csapatunk a Tyszkowicétől északkeletre fekvő magaslatot, a Magierától délre több helyen visszaverik az ellent és sok foglyot ejtenek.

Targhevar közelében (északnyugati Perisiában) lázadó kurdok megverik az oroszokat.

Dél-Arábiában erős csapatokat vonnak össze a törökök és Aden angol állomást fenyegetik.

Október 20.

Közép-Galiciában erőd-harc jellege van a háborúnak.

Mizyniectől északra rohammal veszik be csapatunk a Kápolna-magaslatot.

Orosz ellentámadások visszaveretnek. A déli szárnyon a tüzéség vezeti a harcot.

Csapatunk elfoglalják Jablonica-szorost, egy másik oszlop elér a Nagy-Serethig Bukovinában.

Az Yser-csatornáért folytatott harcokba (Ény. Belgium) kis angol hadihajók is beleszólnak.

Egy torpedónaszádjuk harc képtelenné tette.

Lillénél hátrál az ellen, 2000 angol foglyul esik.

Október 21.

A norvég parton egy angol gőzöst egy német tengeralattjáró naszád fenékebe fur-

Katonai igazságszolgáltatás.

A hadsereg jogrendjének és fegyelmének fentartását célozza a katonai bíraskodás, a mely most lépett életbe. Ezentul a katonai perrendtartást is a közvetlenség, szóbeliség és a bizonyítékok szabad mérlegelése jellemzik, a nyilvánosság érvényesülésével.

A m. kir. budapesti honvédhadosztálybíróóság, mint hadtörvényszék is nemrégiben tartotta az új bünvádi perrendtartás alapján az első főtárgyalást.

A tárgyaláson Rudloff Ödön őrnagy hadbíró, a m. kir. budapesti honvéd hadosztálybíróóság vezetője elnökölt. P. I. tüzér felesége ellen elkövetett gyilkossági kísérlettel volt vádolva. A főtárgyalás nyilvános volt. A hallgatóság körében előkelő közönség vett részt. Jelen volt a m. kir. legfelsőbb honvédtörvényszék több tagja. Ott volt Gerő Gyula, tábornok hadbíró, a m. kir. legfelsőbb honvédtörvényszék vezető tanácselnöke. Macher Gyula, tábornok hadbíró és a honvédelmi miniszterium hadbírói tisztikara, köztük dr. Szép Sándor alezredes hadbíró, a honv. miniszterium XV. A) osztályának vezetője. A vádat dr. Telb'sz Imre őrnagyhadbíró képviselte. A védelmet dr. Szilágyi Arthur Károly udvari tanácsos, őrnagyhadbíró látta el. Példaszerű, higgadt, előkelő vezetés jellemezte a tárgyalás folyamatát. — Dr. Szilágyi Arthur Károly magas színvonalu bevezetésben üdvözölte az új katonai perrendtartás életbelépését. A vádlott megkísérlett gyilkosság büntette miatt három évi börtönre ítéltetett.

Azóta több bünper került főtárgyalás alá. Ezeket is Rudloff Ödön őrnagyhadbíró vezette. K. I. méneskatonai lopás büntette miatt négy havi börtönre, V. K. népfölkelő őrszolgálati kötelelenség-sértés büntette miatt három havi börtönre ítéltetett.

Melegen üdvözöljük az új katonai perrendtartás életbelépését. Ez a reform is hozzájárul ahhoz, hogy vitéz hadseregünk, melynek keretében ma bent van az egész nemzet, egy test-egy lélekke egyesüljön a polgársággal. Modernség és humanizmus nem ellensége ma már a katonai rendnek és fegyelmének.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

A Külügy—Hadügy hetiszemle, magas színvonalu, friss és érdekes katonai hetilap, mint ilyen a magyar sajtóban egyetlen. Összefoglalja a hét folyamán történt hadieseményeket, azokat vázlatokkal illusztrálva, szakszerűen magyarázza, hamis híreket cáfol, anélkül, hogy az igazságot leplezné, tájékoztat és felvilágosít; részletesen foglalkozik a háborút kísérő minden jelenséggel, a külföld hangulatával, a társadalom munkájával; előfizetőinek katonai tanácsokat ad, hadbavonult hozzátartozóiról híreket szerez és ad.

Előfizetési ára: félévre 8 korona
egész évre 15 korona.

Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

F. E. Kiskunfélegyháza. Dr. G. L. Trieszt. Sz. J. Temesvár. Dr. Cs. L. Németujvár. R. A. L. Budapest. Dr. K. I. Felsőőr. W. L. Komárom. Szives kérdezősködéseikre térszűke miatt csak lapunk legközelebbi számában válaszolhatunk.

Felelős szerkesztő:

Dr. SIMON ELEMÉR országgy. képviselő.

A lapot a „Külügy-Hadügy“ lapvállalat r-t. adja ki.

Merkantil-nyomda (Havas és Lehner) VIII., Német-utca 27.

A napokban megjelent:**HANTOS ELEMÉR**

orsz. képvis.

A monarchia pénzügyi harc-készültsége, mozgósítása és hadviselése

c. munkája, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia idei nagygyűlése a Lévy díjjal jutalmazott.

A jelenlegi viszonyok között alig képzelhető munka, amely nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint Hantos műve, amely a katonai mozgósítás és hadviselés összes gazdasági és pénzügyi kísérő jelenségeit tárgyalja és kimutatja, hogy a monarchia nemcsak katonailag, hanem pénzügyileg is teljesen felkészülve néz elébe a háborus bonyodalmaknak.

A könyvet, melyből egy-két mutatóvénycikket már közöltünk a Magyar Tudományos Akadémia adta ki.

◆◆◆ **Ara 3 korona.** ◆◆◆

**BERETVÁS
ÉS SARLÓS**

BUDAPEST IV.,
Váci-utca 20 szám

Angol és francia uri divat.
Saját készítményű fehérnemű
különlegességek

Szt.-Lukácsfürdő

kávéház és vendéglő

naponta délelőtt, délután és este

katonazene

Kitünő ételek és italok. — Polgári árak. — Figyelmes kiszolgálás.

WIRTH J. vendéglős.**EGYÉVI ÖNKÉNTESI
SZOLGÁLAT.**

rtta Dr. Sajgó Jenő nyug. főhadnagy

Ara 1 korona 60 fillér.

Kapható a kiadóhivatalban.

**A PÓTTARTALEKOSI SZOLGÁLAT
ELNYERÉSE ÉS NŐSÜLÉSI ÜGYEK**

rtta Dr. Sajgó Jenő nyug. főhadnagy.

Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható a kiadóhivatalban.

TELEFON-SZAM 164-84.

DERKITS ÉS TÁRSA

KATONA EGYENRUHAKÉSZÍTŐ
ÉS ANGOL FÉRFI-SZABÓSAGA

**BUDAPEST IV.,
KECSKEMÉTI-UTCA 5.**

A Külügy-Hadügy

eddig megjelent negyvenhárom számát

4 korona

előzetes beküldése ellenében bérmentve küldi meg

a kiadóhivatal.

Fogak és fogsorok

aranykoronák, aranyhidak, teljes szájpadlás nélkül, melveket nem kell és nem lehet a szájból kivenni, rágásr. beszédre azonnal használhatók. 24 órán belül elkészülnek. Vidékiek megvárhatják. Teelis 10 évi írásbeli jótállás. Igen mérsékelt árak. Foghuzás, gyökérhuzás, fogtömések (plombák), beteg fogak gyögvitása stb. Tömések aranyból, platinából, porcellánból stb.

Barna I. fogorvosi és technikai rendelő-intézet Budapest, Erzsébet-körut 54. fsz.

HERMES

MAGYAR ALTALANOS VALTO-
ÜZLET RÉSZVÉNY-TARSASÁG

BUDAPEST IV.

Koronaherceg-u. 5 (Hermes-udvar).

Fiókpénztárak: V., Nádor-u. 5. (Tözsde-
palota); VII., Rákóczi-ut 20.; VII., Baross-
tér 16. szám. — **Wien-i fiók:** I. Stock
im Eisenplatz 3. (vorm. Felix Epstein).

Foglalkozik katonai házassági óvadások be-
szerzésével és az e célra szükséges ok-
mányok megszerkesztését és benyújtását
díjmentesen végzi el.

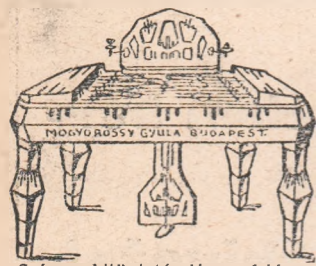

Elsőrendű
látható írásu

Ujlaki-írógépek

a legmodernebbek. Katonai és polgári ható-
ságok közkedvelt írógéptypusa. **Díjmentes
bemutatás országsszerte.** Arjegyzők
ingyen **Részletfizetésre is.** Tel. 122-60
UJLAKI-ÍRÓGÉPTELEP Budapest Erzsébet-
kört 28.
1897. óta az írógépszakmában.

Cimbalom

Legujabb szabad.
acélszerkezettel,
részletre is. Cso-
daerős, tiszta han-
gu **GRAMOFON**
(beszélőgép) 25 k.
s feljebb. Hozzá:
Fedák Sári, Király,
Rózsa, Berezei,
Bónai, Caruso-tól
legszebb lemezek
2 korona 50 fillér.
Hegedűk világ-
hírű
mesterek hű
utánzatai.

Számos kitüntetés jó munkáért.
Fuvolák, tárogatók, citerák, harmoni-
kák stb. Hurok. Javítás műterem stb.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár, Budapest, VII.,
Rákóczi-ut 17. — Arjegyzők ingyen.

Misoga Sándor

cs. és kir. udvari szállító
katonai szabó

Budapest IV.,

Váci-utca 36. Klotild-palota.

.. Telefonszám: 916. ..

MARTON ALAJOS

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

BUDAPEST IV, VÁCI-UTCA 12.

Bördisműárak és műipari cikkek raktára.

**Nagy választék különféle sportverse-
nyek-, díjlovaglások- és díjlövészetekre
alkalmas tiszteletdíjakban.**

Elsőrendű utóbőröndök, berendezett s üres utitáskák.

Toilette-necessairek.

Poloskairtást

jótállással. **Padló beesz-
tést, acélforgácsolást, festést,
mázolást, tapétozást olcsón vállal**

Fuchs Budapest, Szondy-u. 37.

Telefon 102-36.

Tiszteknek 10 százalék engedmény.

Telefonszám: József 36-46.

Szenes László

festék, kence, máz, kefe és
háztartási áruk gyári raktára

Budapest, VIII. kerület
József-kört 72. szám.

HUNGÁRIA BANK R.-T.

BUDAPEST, IV. KER., KORONAHERCEG-UTCA 18.

Igazgatóság: Gróf Sztáray Sándor elnök, gróf
Cagninacci Hyacinthe alelnök, báró Gerliczy Ferenc
alelnök, gróf Zichy Géza Lipót alelnök, gróf Apponyi
Gyula, Beniczky Ödön, gróf Cagninacci Pál, gróf
Erdődy Sándor, báró Wulf de Flotow, báró Hatvany
Károly, dr. Lippmann Frigyes, Mannberger Nothomb
Albert, dr. Pekár Imre, gróf Choiseul-Praslin Gabriel,
báró Prónay Szilveszter Gábor, Schleifer Bretislaw,
gróf Seher-Thoss Béla. *Ugyvezető igazgatók:* dr. Aczél
János, Walder Béla. *Cégvezetők:* Horvatovics Ferenc,
Lakatos Oszkár.

Bankosztály. Gabonaosztály. Műszaki osztály.
♦♦ **Mezőgazdasági osztály. Vasuti osztály.** ♦♦